

Kronika obce Čisovíc

*Tato pamětní kniha čítá 192. stran tj. stodesadesát dvě
stran.*

V Čisovicích 20. listopadu 1954.

Fr. Hláška
kronikář MNV

Frant. - Bartomíček
předseda MNV.

Čisovice, ves 27,5 km jižně od Smíchova, 15 km od Zbraslavi v údolí potoka Mnišického (Bojovského), který sbírá se v pramenech u Kyčina ve výši 430 m n.m., odtud spadá k Mnišku do 392 m, k Čisovicům do 327 m, k Bojovu do 270 m a ústí do Vltavy u Měchenic 196 m n.m.; místní i katastrální obec se domy a obyvat. Poštou náleží k Mnišku, rovněž římskokatolickou farou od r. 1858; československou farou na Zbraslav. V místě je dvoutrúdní obecná škola, postavená v r. 1863 a stanice dráhy Modřansko-Dobrušské - nyní státní. Prostřed návsi je kaplička od r. 1854 s okrouhlým obrazem Navštívení P. Marie, jejíž darovala hraběnka Taroncova. Pohostlužební předměty opatřili osadníci. Ve věži před válkou byly dva zvony: umíráček z roku 1783 s inicialkami J. P. K.; druhý, novější sv. Václava bez nápisu. Oba ve válce rekvirovali, a místo nich zakoupili kočové železný zvonek s r.

V Čisovicích je Spořitelna a záložní spolek (Kampelička) od roku , Sbor dobrovolných hasičů od r. 1879, a pobočka „Sokola“ mnišického od roku 1921

K Čisovicům náleží osada Bojov, veska 30 km od Smíchova, 17,5 km od Zbraslavi jihozáp., podél potoka v hlubokém údolí, v němž jsou stopy ryžování na zlato a pátrání po rudě železné. Děti chodí do školy v Čisovicích. V místě je zastávka dráhy modřansko-dobrušské. Farou katol. patří do Mnišku, českoslov. do Zbraslavi a československou evang. na Smíchov, poštu do Pavle. Ve domech je obyv. V Bojově je též „Sbor dobrovol.“

hasičů od r. 1910.

V nejbližším okolí obce Čisovic^v jsou kopce: Gdýčinná-
Děšina 416 m vysoká, Hora 444 m vysoká, Kolnice 412 m
a Babka u Bojova 400 m vysoká.

V Čisovicích je rybník, náležející ke statku p. Balouna,
lidově „Balounák“ zvaný, pod Děšinami rybník „Dvořkovský“,
náležející k velkostatku Čisovic; směrem k Mníšku je
rybník „Sykorovák“ ve výměře 16.98 ha, náležející velkostat-
ku mníšeckému.

První
historický.

Čipovice, minule Tisovice vznikly ve 14. století na místě vykáceného lipového lesa na posazení lesní panství biskupa dobrušského a kláštera zbraslavského, jako tak zvaná byla za kupní, náležející ke královskému manství Mníščkému. Při vsi ležel les i lada konice (nyní kolnice) řečné, kde chováno královské konštal Karlostejnské. Těs Čipovice leží mezi pohořími bratskými na straně severní a na straně jižní ohraničena je pohořím zvaným Děšina. Na bratském pohoří u výhledu celého kraje „Skalka“ 549 m nad mořem a Čipovic „Hora“ 444 m nad mořem. Děšina 416 m nad mořem a „Kolnice“ 412 m nad mořem.

Středem vsi teče mníščský potok nyní bojišovský zvaný, sbírá své vody jako mlýnský potok u Nemškově teče Čipovicemi dále k Bojovicím a Něčenicím kde vteče do Vltavy.

Poloha obce 24,5 km jižně od Smílova, 15 km od Zbraslavi, farou a poštou náleží ke Nemškovu, a místo jest dvoutřídní škola a stanice obce Páta - Dobruška. Na levé straně návoje - jedeme-li pod Nemškov - stojí kaplička postavená r. 1854 s okrasným obzorem již starobylá hraběnka Těroucova. Bohoslužbu prováděly opatřily osadníci. Ve věci byly už do světové války obec

zvonů. U mřáček s letopočtem 1783 s iminálkami
J. V. K., druhý v. Václava kee napřim.

V době světové války byly oba zvony Rakouskému
volební a nahrazeny zvony měně čestnými.

Z prvních obřadů Píovic - Píovic je znám proued
Jan z Leotkova jemuž Karel V. zapsal monstři
mníšské s vesnicemi, mezi nimi i Píovic a
les "komie". Píto část - v mš se později připomíná
obce manské obory - obřel roku 1425 Pěchov z
Pěhovic, jemuž král Zikmund roku 1437 potvrdil
manstři mníšské s celým příslušenstvím. Přeborův
syn Václav prodal roku 1490 své dědičství Litvínovi
z Klímčejna a na Hořovicích. Po jeho smrti roku
1506, obřely jeho děti: Anna z Klímčejna provolana
za Jiřímka z Lobkovic, a Markéta provolana za
Jana z Roulva na polovic Píovic s mlynem Hlahovským
dvěma hrěmami a lesu komie.

Roku 1535 koupil půl vsi Píovic za 200 kop groň
od paní Elišky Lobkové z Křajka pan Václav
z Mitovic majitel mníšské panství a téhož roku
i druhou půlku vsi od Markéty Roulkové z Klímčejna
za 2200 groň. Píovice byly takto opřeny a
zůstaly v držení rodu Vraťslavů až do roku 1655,
kdy je bratr Vraťslav, Fridrich a Václav Eusebius,
zakoren s panstvím mníšským prodali Švédům

Englové z Engelfluu z obřadů prořeknu konstituci.

Tu vystavěl mynější krásný zámeček v Krmířku nad
místě tvrzi vyřešené r. 1639.

Od té doby roku 1586 bylo jméno vsi „Lisovice“. V zápisce
při zemském soudu pojmenována ves buď „nedopatřlivě“ nebo
přesahujícím, nebo z jiné neznámé příčiny „Lisovicemi“.
V době, kdy Serrác Engel koupil Lisovice, byly tam
mimo mnisíakovský statek, jak již řečeno ještě jiné dva
manské dvory, na jednom z nich, s mlynem a několika
chalupami, jenž se později nazýval „Leslovský“ a byl
dáván jako manský statek za nájem leslovský
les. Dřevěný byl v dočasné dřevěné sedle.

roku 1416 Václav Šampach z Delomic, roku 1533
Vít Prochý z Bystran, roku 1557 Václav Křemčanský
z Prostavky, roku 1575-1578 Matouš Trilovský
z Rušenberka, r. 1578-1586 Albrecht Zručský
z Křemčovic, později Jiří Konstantin z Červené Pole,
r. 1589 Václav Bedřichovský z Lomné a r. 1594
Václav Kromáček z Greifenbergu. Po bělohorské
bitvě nabyl tohoto statku císařský kapitán,
Jan Bernard Turek z Havelan, od něhož jej
roku 1630 koupil Václav Lesl z Radějovic
za 1150 kop míšňanských. Jeho syn Matěj nemohl
vůči šlechtě statek uhraditi a prodal ho
roku 1666 za 2.154 zlaté Serraci Engli.

Poslední obuvy manory ovšem zvaný „Banský“

V dřívějším panství Šemíškú byl pak rod z Unwerthu. Matka prvního majitele Ignáce, výrobce, přinesla z Unwerthu byla rozená Engelová. Servác z Engelssu mluví zaslal do rozvoji Šemíškú a tím také Týsovic. Vystavěl v Šemíškú znovu kostel zničený 20.-22. srpna 1639, avšak již roku 1756 postavil kostel jiný a prostřed náměstí ve slohu vlášském. Okolo kostela tržisko hřbitov, pod presbytářem záložna panská hrobka. Obrazové malby provedl Ignác Thilke, a roku 1887 obnovil je akademický malíř Kleibl v původní podobě.

Žlato:

Žlato bylo hledáno v Šemíškú i v Týsovicích (v Šemíškú, žlato vcel" našel začalím železníkem) zda se však, že s nevalným výsledkem. Již nerosty vykytující se v okolí Týsovic jsou: křemík a hematit.

Dřeviny:

Velký dřevník, Tschoussky, v Týsovic a již jmenovaný menší, Bouskovsky, a u prostřed Týsovic lidově zvaný, "Bálovník" je vcelkem, co s dřevníkařství lze jmenovati.

Podnebí:

Do se týče podnebí, patří náš kraj (střední část) k nejsušším částem střední Evropy. Vysoké hory pohraniční brání mořským vichřicím unikati hluběji do střední Evropy.

Květena:

Týsovice měly svoji zvláštnost. Hedvábné týsové stromy, které rostoucí ve volné přírodě jsou jak v Čechách, tak i v Evropě zjevně velice vzácným. Ale jména těchto stromů dostaly Týsovice své jméno (Týsovice). Až v Týsovicích, ani v nejbližším její okolí nenalezly se však již žádné

památky po těchto lidech.

Poddanost

Ukolem svého pána, dvorního zavisam, robotník, čili prostě poddaný, neměl volnosti ani osobní ani majetkové. Chťel-li se usadit na gruntu jiný, pán musel se vykázat vyhovujícím a zasloučeným listem od dvorního pána. Odšel-li poddaný bez takového listu na panský jiný, porýl práva na spravedlnost /dvorní/ a nepřestával být poddaným a mohl být i na volném předešlém zpět. Věděla-li se poddaná žena na panský jiný, musila zaplatit vlastní poplatek zvaný „šlehel“.

Úslužnost
otomů.

Úslužnost otomů dle nynějšího způsobu začala teprve roku 1770. Stavem obce dostávali jména po majitelých.

Postup
zvrstí.

Státek byl z pravidla postupován nejmladšímu synovi. Někdy se asi hospodářům lízlo na vejměnek. Starší synové se obyčejně přičemili do zvrstí p. podne obce nebo do jiné obce na panský. Zeměl-li hospodář bez dědic, nebo učimil-li, kšaft bez vědomí vrlnosti, neměl kšaft platnosti a majet přišel jako úmrtí na pány.

Úměra
prozemkai

Úměra polí měřena se v předešlých letech dle záhoni nebo juk. Kopa záhoni měřila 5-6 kopců a 12 kop byl pár. Úměra luk měřena se dle otu for sklizeného sena. Lesy měřeny na léc; léc bez čítala 18 tenat pro 40 páhál. Osov obilý býval otují. Taková polovina polí ležela p. koreu, větší část druhé polovice osévala se osimem. Po předškolí valkáel zpusla pole na zbraslavsku tak, že se úměra měřena po pánech. V úměre ztratilo se

roku 1658 došla kněžské pole a konšelé kněží ushodli si prohlásiti, že „o tom jiti jiné nic nevědí“ Grunty zlatily značně na peně. Hospodari se vypračovali a zpusťli se živnosti často utíkaly a nebylo než je natrhnouti přiváděti zpět.

Výstavnost státek.

Výstavnost státek před přebýskými válkami nebyla velká. Státek sešlý se liší od státek svou postavou, kamenou podstavkou a písmenými přístavky. Státek se se dřevem a bylo pindelem nebo došky. Státek staven byl „od kamene“, byli to obyčejně domy zednické. Přibližně v té době utrpělo velice mnoho okolí. Také Štraslavsko bylo zpusťováno přikro daleko. Velká část obcí patřila panství knížecímu, světské velnosti patřily obce Mušák a Lipovici a Jozov, Knova, Jilovice a Kitha.

Práce.

Práce byly velmi rozmamité, často jiné na panství knížecím a jiné na panství světské velnosti. Nejvíce práce byly práce v poli a na lukách: orání, vláčení, setí a sklizení, sečení a puzení sena a otavy, dovážení slámy do panských domů. Robotníci musili ležet i několik hodin do vzroklého dvoru. První obědek se robota a Lipovici popisuje F. F. Proboha ve svém románu „Roket“ v první polovině prvního, v neděli večer přijel do Lipovic panský voják šel skládat zbytek robota. Zabýval se puzením pod státek ke státek, zaklepal vysellou, téměř bílou holí na dvorek nebo na ohno a ovládal každým větrem, kam se šel přijde a co si kdo má mít. Když se večer

Kraťe silně jich boš na puše přišel před
živnosti šustálkové, satloukal Josef u kůveho špalku kačičky a
stávil haki. „Šustálko jste doma?“ volal Vodač. Šustálka
vysel na prák, porouchal Vodača a zval jej dále. „Jne, dnes
nemám párn“ odpovídal Vodač. „Pak vejte v přeb hodinu pa no
jednu osobu na přemě se spřávnit. Jp, haki a pouh.“

„Pak, tak, dobře, dobře“ připojil Šustálka, „tuhle selovome
prijete.“ „Ale puce pri namas“, dodal Vodač a za chvíli bylo
slyšet klepání jeho hole o stě. Druhé dveře a pul prate
vdelakeli šipovsti na pobotu. O prate hodinu byli na místě.

Velé dany lidí nohomachly se se u smíšeného eifu pole. Před
po prate hodinu, když dnuce vylašelo, přišel prolasmy černoš,
mua hubeny a kajklavy a věčně masy. „Zatneue proti sobe“,
pěkl a vybral šipovské a dymanšské pobotníky, s kterými odešel na
druhou stranu pole. Když se postavili ku práci, bylo již slunečno.

Před čerai posprostirala se hladina přemě. Na druhé straně
přestáli se hlavy ostatních pobotníků jeho prake tečky. Jpny sačnaty,
hlavy se sathisly. — O desáté hodině proměl prolasmy, aby
dostl někdo pro vodu. K polečtinu bylo polně, dusící vedro.

Čerai umallivoli, narovnávali se a dívali se na slunce. Když
pak zavrul šmíněčky polečtině, čerai ustali v práci.

Kali pi me panečky a volesti ke studánce. Jedli aleb a pili
vodu. O jedné hodině přišel prolasmy a prave začal

šnovat, aby končila až po slunce západu. Unavení, vyčerpáni
vraceli se pobotníci ke vzdačným olomovím.

V šestém století bylo zrušeno mnoho prvot
selského listu b. sv. zrušením zemským. Potolami byli na

tomu tenkrát velice ale, neměl se jít kdo zastat.
 Roku 17 přineslo jistou plenu, proto nebyla příliš přibí-
 vykonávána ani přímě vymáhána. Stýžnato k tomu ani
 činn pro valčné nepokoje. Na Zbraslavsku nemohly soldáci
 p. 1623 konati robot, nemajíce kom! Aby se robotníkům
 placlo sluší, byla jim za robotu vyplácena jakas odměna.
 Za sečím placeno denně 7 groň, za hrabaím pena 3 groň,
 od vození pena 4 groň, orám 12-20 groň, vození dříví -
 5 gr., za vození mrvy 4 gr. Kůň byl peněn p. 1623 za 35 kop,
 roční kůbě za 30 kop, kráva za 16 kop, jalovica za 10 kop,
 tele za 3 kop. Vepř roční za kopu groň, husa za 10 gr.,
 kopra vajec za 10 gr. a vejce za 1 denar.

Druh roboty.

Druh roboty, která v 18 století byla zase velmi tuhá, byla
 ptažitel a přím. Rozdělovala se na roční dby: 1) Když se
 les kladl do pivořání a hostině! 2) Vě šmél neb v čas sena,
 obilí a olany sklizení! 3) Když se pole poodravají a mra voří,
 4) když se les kácí a dříví odváží, 5) roboty porolická a podružská,
 k ně náleželo mlácení obilí, práce v zahrádce a podobné, k
 tomuto druhu přiváděno „zemská roboty“.

Zemská
 nevolnictví.

Dne 1. listopadu 1781 zrušil císař Josef II. nevolnictví
 a vrátil poddaným jejich práva. Všechno měla proimost
 voliti. Nové poddaným, prodávati jim dříví za průměrné
 ceny, provoliti v lesích sklizení puelé dříví, za což poddaní
 zase „ploditi na lasku“ (sácem lesním stromky v pasekách).
 Křečinním bodem obrotu byl právní a památný rok 1848, když
 nad utýranou Evropou začal se vysohat obrovský vlnobit.

P. 1848.

J. ob. Lipovic zaslal. Patentem ze dne 4. března 1849 a
vlastním nařízením pro království české ze dne 26-27 června 1849
bylo učiněno opatření k provedení zákona z roku 1848, kterým
císař Ferdinand Dobrotivý dne 7. září vyhlásil, že poddanství
a ochrana vrchnostenská se souvisejí se všemi zákony k tomu
se vztahujícími. Český šlechtík volněji vydechl. —

F. F. Probocha líčí jarm' uvolnosti p. 1848 v Lipovicích asi
takto:

Jaro roku 1848 navrástlo se srymi směnnými, vlny nepokoje
a vzrušujícím přímotem záležaly i ob. Lipovic, v mstny' nehybný' život.
Polnuly smatelně pouze kuješm Nekomow a podlinou Nivškovou
i Probochovou. Nekoma elodil na jare' plenně ob. Naby'
pro noviny / 12 lod. pesty tam i z pět /, zastaril se jednoko' dne
na „Páloka'il" v přestupě seloni zeliho. To se se v Piane
pověděl bylo ohromující. Pověsteln elodil k domovu, svedl
pousooty, předsedl a díboval v roemceni' o uvolněni' se
všech směre el, prusēm' roboty, přesevčoval sedláky, že mohou
plokone na své puidě všelno' zastelit. Něk' narazil na
neokivěru a na pšalitim pšiclovannu edejš' stimuloš.

Dohodl mšešl panotr', elotue bylo nehybně. Zprávy Nekomovy
nesly se jako puidadny' zvek, nevravěly a nepotěšily.

Šli smy pšest pšatobesēmimi, svašky vyzvali panotr' Čivice
p. pšelaky na robotu. Nekoma pověděl se s tom, obestl
všechmy pousooty, padil a přimlouval, aby zítua ob
pšice neelodili. Něk' pšelodil vāk. Vstol o pšatě koline
pan' a vyběhl ob pšatě k Vyškovu. Za nedlouho objevili
se na pšatě a Čivice ob Nivšku vory. Jeli těsně se sebou,

na některý z sešle lidí. Nedoma smek. Horke mu
proděto klavírním tetem a poeknolo jej ovl kuckého
mlyna k mnišské sešle, po mš jely provozy. Někdehl je,
postaril se ob cestu a vykřikl: „Zpátky.“ Stať se rodivě-
mýma rukama, rozokněmý a eduramý. „Nepůjďte na robotu,
nem' se robotu klu pšci, kaus jicete?“, Pově poslouchejte? Čiast je
se, nepustím vás, nem' se robotu. „A je to pravda.“ Vykrčhl
chalupník kubič „domu, zpátky.“ To zapůsobilo. Nadeje a jáhosi
pastor pštní při poemetání pšdu vstoupila do ml a opila
jim hlavy. „Ně domu,“ křičel Nedoma, „ale ob chmelist na
pramokou louku. At se jednou volové napasou na pramokém.“

Skřepka se ujala, rozsúměla a vyjela pastor. Vše se humlo ob
chmelist na pramokou louku, které pštní. Človsky myslivek Kosačka.
Vychlthí volí zapradli ob trávny, spšpli ji a poršlapali za divokého křiku
a nadsém pšotm'ku. O osmí hodině vraceli se s provozy domu kde
zarabátl velké vzrusém. Nedoma v pšle pšivovse, se pšprie kyfici
lučmíl květů, zpřival jakési cizí, všem nersámé pšrně. Při obou
kaťo v Praze již silnějš hnutí. Pšly svetochomí svátky, revoluční
horečka zalomeovala klomím mštem a zalehla i do volklé vromišky čirovi
a rozvřila tichy, klidm' život.

Hor postaril máji a mnišské musikanti hrali vřskavě a tihavě.

Na pšotěcní svátek pššli se všichni muři u Jakuba Probock při pšiv.
V tom pšiběhl z kmíške chalupník Nedvídek, a volal, „Nechte vše ob,
mš platno, s Prahou je vše. V kmíške jsou gardisti, jsou pšurcovat
na Dobru, pak totaknou všichni ob Pšibrami a kmína
Praze na pomoc. Kupce Pšvšek vkaupje, zřita všechno na Dobru.“
Zpřava mšni zapůsobila a proměnila pšsem, pšlov nšladu hospodj.

Nepokoje zachránili zamklí muer, skukli se kolem Antoina Trobovy a Nedomy, provolávali po a někteří se dýtkou pokusili ihned do Komského. Veliká vesnice ozářila. Černý mračný, děti se stěsily, sedlaři se obzorgovaly a teurné tušení přeměnilo veliké rovířalo jejího puché, státním utištené duse. Spulěh ome vedem Ant. Trobovou, vytáhli na Dobruš, ueluatám, uchýlám, umístili se do nesmírných dani, sluknutých v pranském dvoře, kolem oči věné tribuny, z mra gákyh výpoky, černý práh silným hlasem volal a prvím slovy proklašoval prvky budoucí volnosti v jačmý list. Vypravělo se tu, že buclou volit polmka Budek se šaborné dloty do pna mu. Po skončení jeai porchael se oad v nitném porážení plomá. Čipoviti jálli zpívající Novoveskyhni lezy a tok byli světlém, se inženýa, kteří tu po vynečoval, na prvky vykuik koloni, špion komiti a téměř smrtelné ebili. V následujících puchel však kome abytčného prokalam k Trčku od Práhy se vracjícím jekuty, a mímistě několik vojáků, nic se nepřihodilo. Ona veliceovaná nla listu pod Trhrami a Klmna télnové puchélh ome, posthownla se postou za Komském, avšr kdo věděl jak.

Govizéne, ničeho nevidoucí plně sesmčami se stisily, malomyslné espradly v nehybnost svého života puvě tak říše, jeho se ukládá v sekouti větičkem pozdravím jnosel. Obroda přičlářela pak po drobte a znenáhla.

Staré.
Berné.

Seřitaví puváma Berné uvádí se roku 1324 kdy pněmno bylo povoleno, abyz sedlaři za dočimici platily z láme 16 gr. českých, křemáti a pemeabmci 1 lot stříbra. Daň byla dvoji: berné zemská a berné vládní nebo škírka na pomoc, která vybírána jen při korunováci krále, a nebo když se mu narodila dcera. Roku 1567

zasedna berní domovní. Roku 1584 platila se berní semská na vojenské potřeby z každého korec žita, pšennice a kselu po 1 groši bílém, z ječmene a ova po 1 groši. Roku 1595 platil každý 'oseclý' z gruntu na Turka po půl otkanu na dvě lhuť. Roku 1664 nařízeno, aby J. M. Thali dával každý žito, pšennice a ječmene, ova 3 větele. To jsou jen normálky vybrané berně. Mimo to byla ještě povinnost berní jímel: válečné, příprave, ubytování vojska a t. d. Bylo to proto nad síly rolníků. Nový berní katastr upraven roku 1736, nedostatečně však a proto změněn roku 1756 berní povinnost t. zvana 'Tereria'nska' zakládají se na dvojnásobném katastru. Pro pšeničnou pozemky 42% a pro pozemky panské 29%. Toto nespravedlivé rozdělení bylo změněno teprve za vlády Josefa II., když přistál rozdíl mezi pozemky panskými a rolníckými. Roku 1820 byla zavedena domovní daň a roku 1849 daň z příjmu.

Odber piva. Křemenci smeli brati pivo jen z valnskénskyh pivo varu. Epovice brali z Komáček. Prati pivo-jinde smel jen se svolením vrchnosti. Křemenci v Černolicih bral roku 1618 pivo z Prahy a dával pro vinobného z každého větele bílého piva 3 groše.

Pánky zádušm. Na příjmu knězešým náležely poplatky stolní. Kde nebylo kněze, vybíráni to tím státním obilím desátek k zádušm. Zádušm obilí si vyprůžovali seolláci a jako úrok dávali ze stýblu 1 míru náměka. Jmém zádušm spravovali košelníci. Měly to však košelníci v nohách slova myslu t. j. košelní šlechta. V takovém případě byli vybírání jen nejnešťnější pouště. Stávalo se, že zbožný věřící odkádal hostelu místo peněz,

ktorýel bylo proskromu, krásu nebo oči. Správa záduší dala obyvteř do gruntu na dlorání se zárankem, se palka se určitě kude oskádít určitý proplatek. Takové, zálesné krásy " nálesěly přičiění ke gruntu a nesměly byti bez zádomní záduší jinému přineclávány. Nimo přemě zável se rok nebo málo pro věčné světl. I z Lipoviciil taková, zálesnou krásu mly. Podleji označova'my tímto námenem i jiné dávky, které musili osadníci odváděti košelnému záduší. V zápisel gruntovníel náležáme i dávky jiného druhu. U svatého Kiliána, kato Lipovice košelnu přáteli, jest uvedena dávka na vydražování koní k započívání nemocnýel. Dávky a bene zápsané v knihomiel zápisel bylo prokleu vykoupit se jase potentem se dne 7. září 1848 zároveň se erasním poddanského svatla.

Veřejnost.

Obhanné předs vednosti, ja bývalo velmi často libovolně od ní vykládáno tižilo poddání smrad v mře pětě větrí, než robota. Pauská zvěle byla všemocným zákonem a zvěle koly bývalo možné odvolání. Velikost soudila a trestala pozepře a provinění vzniklé mezi poddanskými téhoz pramství. Křtěpky proti vednosti. bývaly trestány z velikou přísností. Povstal-li spor mezi pispanskými, položili prami oběma stranám, pok a ustanovili plebu v mře, kole by strana zálužíci " z vust v mři " zálobu mohla provésti a odháeti.

Bývali věc méně důležitá, hleděti prami vednosti spor pro dobrém / mynejši smířeli soud/. Prami rozsudek opatřili zálužíci strany, na eti a odkladně připomeli, že

by přístě bylo povušeno pokuty. Na to byly „vedule jízny“
a každé straně vydána jedina. Křtiny a pokuty, které
přímí ukládali, byly spravedla na penězích, někdy dokonce
i z nehoště naturalie – jako soli, másla, sádla a podob.
Na větší přístupy byla „šatlava“, na oslu přechod kostelní
sedem, „kládou trestám“ bývali pro odpor proti vrchnosti.
Lehké šímy stávaly prostorlasi na pramýň před kostelem,
dražce v rukou posčítou roskovici červené barvy. Šerubé
žloutné trestali páchní soudce. Tento poměr trval – zmíněn
zákonem z r. 1871 až do úplného zrušení osobního poddanství.

Lešná osada
u Lhotky

Kaš. Lešnicemi, kde je les „Lešnice“ byla před husíckými
válkami výška „kalá kolyččina“, kterou kníže Václav V. z r. 1409
udělil s zápisem se svým knížetem, městečkem Komáškem a s
okolními vesmi Janonovi z Leškova. Od té doby nemám
zprávu až do r. 1590 kdy se připomíná již jako ves pustá lesem
zarostlá, kterou od bratří Adama a Šebestiána ze Šanova a
na Smoloty cel koupil Václav z Mitovic a na Komášku.

Podepsal zápis v zemských deskách o pusté vsi „Kolyččině“ platuje
z r. 1595. / Tomek děj. R. I. 265 – II. 84. / Také u Komášku zemkla
ves „Korutany“ stávající na místě lesa „Korutany“. První
zmínka je o ní rovněž z r. 1409. Ves byla vypuštěna husíty.
Při prodeji panství Serrácori Engelovi nemám o vsi Korutany již
zmínky. Zarostla již úplně lesem.

Část měrovlopná.

Zvyky a obyčej.

Známe a zbrání nákom venkovského lidu na
Zbraslavsku, zvyky a obyčej, pranostiky pověry všeho druhu
zářkování vcelky se často pot obecně se vším národem společně.

Přijímají od narození, až do hrobu, naši lidé na Špachlavsku zvláštní zvyky doma i na poli; při lidcech i evištech, při práci, veselí a omítce; jedom jinu doma i (poctivě) jinu veřejně (obecně) jedom na jinu v domovním styku; jiné v určitém období. Zajímavé jsou i přesvědky, rodinné a místní; navy pole, lesů a samoty.

Staroby.

Jak byželi naši praotcové? Staroby bývaly kamenné. Ktíž označování počátečnými písmeny majetnicků a letopočtem staroby.

Z pronostků v stěhování: Do nového se stěhují jen když je něčím naloženo, do stavení vstup s křížem, v obzduh měj pro křesťanské.

Nábytek.

Z domů zachovaného starého nábytku najdeme skříň, truhly, šedle s buchy se zvláštní formou a vykládání vnitřky a pítáčky. Tyto zeměj pomátky namore již vůbec zmizely; poučilo se truhel jako schránka na mouku a koňské postroje. Staré obrazy na skle malované, bývaly v poku jely, před nimi bývala lampička naplněná máslem.

Inventář.

V celém statku v roce 1750 býval tento inventář: v sedmici bývala postel pod nebesy, modrá postel, skrouhlý stoleček s měkkého dřeva, plouchý stůl plouchý čtyřhranný, bílý stůl dřevný, šest barevných šedle, almarý se sedí a venku, šimá almará na špiřech mlatníků, dvě truhly, jedna se pámkem, bící kooling s futralem a propiskové obrazy. Ve velké sedmici mlatky mimo stůl, lince kolenu sedí a kolečku, ještě tři mlatky a nářadí; kotek měřimý, plechové pětáky, plechy na rovalky, dřevěné talíře, šimové lesle, přes také takové, šimové slanky a svícny, díže a vazy na elib, korbel na pivo, konve na roval, škopky

a lucerny; u kamen pěkoni' klíště a někde také hospodářův kachle.

V komoře, kde vládla hospodyně, byla velká truhla na mouku, „zavřítá“ almara na omastek, místník, truhla plátemská, kbelík s připouštěným maslem, štandlík na kypel' seli', otvor na putna na mouku, šelka na tlucení masa, seřtele a čtvrtce, prasi' necky, stuhadlo a kuřádko na seli', lopaty, pordácky, vidle a zásobní kopač. Na stěně čarě bývalo „konšké nádobí šrotní“, pobočnice, ohlave, prohrábnky, olěže a xdo. Šproharin: suché švestky, kušky, sač, oves a otruby. Vě stodole a na hůře bylo obilí a hřeb, na mlátě stálie jésan, sepy, kory, mře, sepy, řezeta, řičce, váhabečnice, vozy, plouhy, žebříky, letní, váhy, lišné, posporky, domouty, šlehy na korn.

Kroj.

Čím více vznikalo všeobecné volání po národní lidovosti, tím více mizelo svěradné národní uvědomění a poetická stránka národního života. Zmizely pilné obzvěje, umlka krásná národní přemě, byne malebný národní kraj. Na celém Slovácku, tedy i v Uhovické, v důsledku blízkosti prahy, poměrně brzo začalo zavírat pracovitý venkovský kraj, aby ustoupil polo městskému koupenímu pa lacinýj peněz na městi nebo na jarmarních, nebo vyrobenému neumělému rukou vesnického krejčího.

Ještě v letech Gotyhl minulého století, leskde udržané modré několika varhánkovými linie opatřené pláště obalvaly městečky v předomnosti srubemku po blížklivosti krejčovské.

Žbytky křesťanského kroje najdou se snad jen v rodinách, kde jich lovají jako památek na pramáti. Žbyly to skvosty lidového umění.

Školství.

Školství po bitvě „Bělohorské“ bylo úplně v moci církve.

Přední provinnosti učitelů bylo varhánictví, kovářství, psovění a písarství. Škola byla tepne na ohutém místě a jak to vypadalo, netěšila děti. Qui lid neobal v té době o školu vzdělání. Nešťastnou žolou valhou čitné psadg smičeny.

V Hornísku možno sledovať již od r. 1653 nepřetržitý postup učitelů. (V roce 1604 byl spůsoben církevním Jan Roscius Hrochovský, náčinný spisovatel, kterému podléhali učitelé. Jméno Hrochovského uvádíme proto, že on to byl, který při popravě na Staroměstském náměstí v Praze a původně v 1621 provízel a těžil na smrt odsouzené pány, pytlíky a měšťany.)

Roku 1639 vyprávěli Půdové Horníškovi se školou.

Nějaký knihy obzvláštně přivodeny na misiím a mluví se proto dříve, že nebylo se zájem pro vyšší zájmy školy. Škola v Hornísku, umístěná r. 1630 v pausém domě, bývalé hospodě vykazovala 21 dětí. První škola do školy trvala od přelomu dvacátého roku.

První rok 1781, kdy zavedena nucená školní docházka.

Před tím mohl posílat do školy děti jako učitel. Roku 1838 ustanoven trvale také v Čizovicích učitel. Před tím vyučoval v Čizovicích, pokoutní některý řemeslník. Zedník Josef Plíkáň vykonával v vikariátu ve Zbraslavi zkoušku a učil v Čizovicích plněl 30 let, učil v napětí místnostech, učil ve vlastním chalupě. Řečník školy horníské protestoval proti učitelům řemeslníkům, ale řízení to vyhlásili obkružující, že pro velikou vzdálenost z Čizovic do Hornísku není možno děti posílat.

Sedmičtí, pestí a neobdobný odtěv jistě měli značný vliv na školní docházku a tak mnoho dětí přestávalo chodit. Proto bylo pro pokoutní vyučování jak rodičům, tak i dětem bídě. Němci se toho pláti těžko nenaučili, trochu počtu, psaní, čtení a náboženství. Bylo toho málo, ale bylo to přece něco. První Marie Terezie (r. 1740 - 1780) stala se tvůrkyní školy obecní v našem smyslu. Dozor nad školou dala formální. Roku 1876 ustanovení krajskými školními komisary zkoušení odborníci, kteří měli pečovat o stav školních budov a o zlepšení hmotného stavu učitelů. Školní obzor nad školou měl formu a

vyšší dozor vikári. Ze rozdělím vikariátu, které^{23.}
provedl v XVII století hrabě Harach, patřily křesťané k
vikariátu příbramskému. Z let 1755-1816 jmenují se
tito příbramské vikári: Václav Kraus, Jan Šaroch,
Pavel Tinka, Jan Kayser a František Hoffmann.

Zřízení škol však všeobecně; příčinou byl nedostatek
peněz. To přimělo v r. 1787 Josefa II., že provedl podle
patronátu kostelního i patronát školní, kterým bylo
všechno uloženo zřízovati a vydržovati školy. Žato
jim udělena jistá práva, zejména placování učitele.
Pokroky na učitele se nic změnil, avšak odměna jejich
zůstávala velmi mizná. Tak odcházel učitel v Kroměšku v 1780
několik mírek obilí - pšenice, žito, ječmene, kroupy, několik liber
másla, ořechů, soli, 6 sahurků měkkého dřeva na vytápění školní světnice.
Kromě těchto naturalii obstarával mnišský učitel 6 q. otav a
25 mandelů, posnopného. Dále ponechával učitelům důchody
za jisté výkony, ku příkladu: za vyčištění domů, za
vyerování na mrazy, za koleny, za chodění o sv. tříech kradel
a jiné. V kostelnictví neslo nějaký peněz, rovněž kramí na
svatběch, poctěch a opuštěl jiný stárostel. Na
peníze měl mnišský učitelův pomocník pouze 70 slatých,
ale za to mu mnišské učitelé dávaly stravu, nádobu
topivo a posluhu městě, za 4 slatě.

Stojí za zmínku, že v našem kraji v Třinové byla
založena r. 1791 první hospodářská škola. Založil ji
tehdejší dvůr Třinové, Jan Ferdinand rytíř ze
Schönfeldu, majitel liskáren a knihkupectví v Praze.

Spochopením a neuvědomělostí a hlavně nechtě k
novotám v hospodářství bylo asi příčinou, že tato
škola tak velkoušně nadána všemi učebními
prostředky a zřízena takovým nákladem, složí
bez sambla. Jak již řečeno povinnost chodit do
školy trvala od 6 - 12 let. Děti do škol přibývaly jen jen

poznamenáhu. v Lisoviciích bylo r. 1838 průměrně 136 dětí. Školní škola byla velice zanedbávána a tato nedbalost trvala dlouhodobým školním. Původně příkazem počít školní roku k nelehitému vzdělání nestál, bylo již r. 1753 uloženo vyučovati mládež škole odpolední v neděli a ve svátek zdarma. Roku 1816 bylo toto vyučování povinné. Válního prospěchu z této opatření však nebylo.

Roku 1863 byla v Lisoviciích postavena vlastní školní budova nákladem 4.800 slatých. Upraven učitel a začátku vyučování jist psáno v pamětní knize školní.

Roku 1854 dějství občanů s přispěním majitele odejalo velkou částku pro nedostatek a za sebrané peníze vystavili dějství kapličky.

Statistika v Lisoviciích roku 1854.

V roce 1854 bylo v Lisoviciích 700 obyvatel, roku 1880 - 639 obyvatel, roku 1890 - 599 obyvatel.

Jak v číselce se jví vlasti velký úbytek obyvatel v naší obci.

Rozloha obce Lisovic v roce 1894, 1235 ha, 57 a, 82 m².

Přisádky r. 1894 byly, 51% m. zemské, 10% m. školní a 10% m. okresní.

Válka r. 1866 zanechala i v Lisoviciích stopy.

Oddíl pruské pěchoty ležel delší dobu v Lisoviciích. Vojáci byli hodní a dobře se s obyvatelem snázeli. Mnozí obyvatelstvem nebylo téměř nikoho kdo by se s Prusáky dohodl. Byl to jediný kovář Václav Veselý, rodák z Lukovce, který se usadil v Lisoviciích někdy z léta 30 let přestoupil jako kovářský tovaryš velkou část Rokouska.

Jako nutný následek války v tehdejší době, objevil se v Lisoviciích plý hroba - cholera - která zkosila mnohý počet lidí byla příčinou odchodu Prusáků.

V roce 1879 byl založen spolek dobrovolných hasičů v Lisoviciích.

O zakládajících členech jež blíže uvedeno v pamětní knize obce.

Dřeva z Prahy do Mochán postavena r 1882 a z Mochán do Dobruš také jená doprava r 1898. Číslovce dostaly zeleňmišní stromci. Prvním a také posledním jejím přednostou byl Josef Telubertana, který ani po roce ničelozin jinou a číslovce staly se pouhou zastávkou a nákladistištem. Dříve z číslovce chodilo se na západní stranu do Řevnic, Dobrušovic nebo Váňov. V létě se chodilo do Tincev na parrník.

V roce 1903 byla naši obec chrčena povodni, které se po průtři mračin rozpoutala a zaplavila několik domů po blízké potoka stojících.

Dne 15. srpna r 1904 vypukl v číslovicích velký požár lesa „Stony“ patřící zdejšímu velkostetku jehož majitelem byl tehdy Stanislav Špa. Dříve v té době bylo v naší obci ubytováno vojáko, které svým objektivněm sakvočáním přispěl suučně se sborem lasičským k stekalizování obce, který ohrožoval celou vesnici kde byly většinou domy kryty ještě dřevky.

Rok 1914 - 1918 jsou vyjencuním v číslovicích naší vlasti, kdy získaly jme svoji samostatnost. V roce 1914 26. července byla zdejší obec níkvapena vyhlášením světové války. Když na den 26. července 1914 byly do zdejší obce stornucimy pro obyvatle svolávací listky a oznámena mobilisace voe bylo v obci jak v úle. Děloj nové konáno tradiční, Škalecká prout a mše se vracely vřičmi jak o pohřbu. Druhý den po olojenním loučím, vyjěžděti oterve od proutu, synové od proutu a vřičmi a jismou myšlenkou jak obouho to protiva a colli se když mrtimé. Z naší obce do světové války odešlo 72 mužů a taterých se domni 16 mužů a holobilo čivoty za provokemnou vlast a poroby rakouské.

Ke sčítání válek z naší obce kancelari své činy:

František Brusák.

Václav Grabec.

František Křivák.

Otutomín Kristiánek.

Pavel Novák.

Josef Lita.

František Gránek.

František Vlček.

František Grabec.

Josef Darda.

Josef Kosa.

Karel Léb.

Rudolf Obermayer.

Václav Štrnád.

František Vítovský.

František Václav.

Jako legionáři učili se:

Proboš Václav. ruský legionář

Dvořák Alois. " "

Křivák František. " "

Garos Emanuel. " "

Šarkoul Jaroslav. " "

Dvořák Josef italský legionář

Roku 1918 16. XI. bylo zasaženo v naší obci proti škole "Lipa odbočky."

Roku 1920 byla v naší obci založena 1. pol. škola, která byla s počátku odbočkovou školou v Mělníku a později byla samostatná.

Roku 1921 byl za velké slavnosti v naší obci postaven pomník padlým bojovníkům ve světové válce.